

B. J.

"L'avenir de l'enseignement supérieur en Afrique. Rapport de la Conférence sur l'avenir de l'enseignement supérieur en Afrique, Tananarive, 3-12 Septembre 1962", 1963 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 10/3, 433-434

1965

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przemysław Smolarek, *Stocznia Gdańska w dwudziestolecie 1945—1965*. Muzeum Stoczni Gdańskiej przy Muzeum Morskim, Gdańsk 1965, ss. 51 + 41 nrb., ilustr.

Brozura stanowi rys historyczny Stoczni Gdańskiej od lipca 1945 r., kiedy wojska radzieckie przekazały tereny gdańskich stoczni władzom polskim. Rys ten ściśle odpowiada układowi wystawy otwartej w przeddzień 20 rocznicy oswobodzenia Gdańska, 29 III 1965, w gdańskim Dworze Artusa. Scenariusz wystawy był opracowany przez P. Smolarka, dyrektora Muzeum Morskiego i autora publikacji. Wystawa stanowiła zaczątek Muzeum Stoczni Gdańskiej przy Muzeum Morskim. Tekst w broszurze zajmuje ss. 5—38, na ss. 40—51 znajdują się tablice statystyczne, a na stronicach nieliczbowanych — fotografie.

Z. Br.

Le Dossier Afrique Verviers. Editions Gérard, Bruxelles 1962, ss. 320.

Rosnące w krajach zachodnioeuropejskich zainteresowanie problematyką afrykańską wyraziło się m. in. wydaniem w Belgii małej encyklopedii afrykańskiej, do której wstęp oraz wprowadzającą część pierwszą napisał wybitny znawca Afryki — H. van Praaf.

Encyklopedia została podzielona na pięć części. O pierwszej wspomnieliśmy. Część druga, traktująca o historii Afryki, została opracowana przez takich uczonych, jak Arends, Jans i Penkala; można tu znaleźć interesujące dane dotyczące genezy i rozwoju uniwersytetów afrykańskich. Część trzecia orientuje w ekonomicznym rozwoju Afryki, jej związkach z Europą oraz dekolonizacji; opracował tę część prezydent Sékou Touré. Liczni autorzy zredagowali część czwartą, poświęconą literaturze afrykańskiej. A wreszcie H. Bardoux i J. Bourlignon próbują w części piątej przedstawić sytuację polityczną kontynentu afrykańskiego.

Liczne ilustracje, mapy, starannie opracowane wykresy podnoszą walor tej pożytecznej publikacji.

B. J.

L'avenir de l'enseignement supérieur en Afrique. Rapport de la Conférence sur l'avenir de l'enseignement supérieur en Afrique, Tananarive, 3—12 Septembre 1962. Unesco, b.m.w. 1963, ss. 350.

Publikacja jest sprawozdaniem z konferencji, która odbyła się w Tananariwie na Madagaskarze w dniach 3—12 IX 1962 i była poświęcona przyszłości szkolnictwa wyższego w Afryce. W konferencji wzięli udział przedstawiciele trzydziestu jeden państw afrykańskich oraz obserwatorzy z trzynastu państw spoza Afryki (w tym z Polski, Czechosłowacji, Związku Radzieckiego). W wyniku obrad konferencji opracowano program rozwoju afrykańskich szkół wyższych w latach 1965—1980, uwzględniając podział Afryki na bardziej rozwiniętą sferę północną (Algeria, ZRA, Maroko, Tunis, Libia) oraz pozostałą część kontynentu.

Publikacja dzieli się na dwie części: sprawozdanie z konferencji i wybór dokumentów. W części sprawozdawczej materiały opracowano według istotnych zagadnień: *Rola szkolnictwa wyższego w rozwoju kulturalnym, społecznym i ekonomicznym krajów afrykańskich; Sprawa powiększenia liczby uniwersytetów; Perspektywy rozwoju kadry naukowej w uniwersytetach i stowarzyszeniach badawczych; Finansowanie szkolnictwa wyższego; Problem współpracy naukowej państw afrykańskich oraz pomocy i międzynarodowego współdziałania celem rozwoju szkolnictwa wyższego w Afryce.*

W drugiej części publikacji znajdujemy przejrzyste opracowane tablice i wykresy, które orientują w aktualnej i przewidywanej w przyszłości liczbie studentów oraz pracowników naukowych w Afryce, zarówno Afrykańczyków, jak obco-krajowców. Podano także dane dotyczące finansowania uniwersytetów afrykańskich na porównawczym tle finansowania uniwersytetów na innych kontynentach.

Wśród dokumentów zwracają uwagę teksty przemówień wybitnych znawców problemów afrykańskich, którzy szczegółowo analizowali sytuację szkolnictwa wyższego w Afryce. W przemówieniach mocno podkreślano, że wprawdzie organizację uniwersytetów afrykańskich oparto o wzory obce (głównie angielskie i francuskie), lecz program ich pracy musi być „afrykanizowany” w sensie faworyzowania kierunków studiów i prac badawczych służących poznaniu kultury afrykańskiej oraz studiów i badań służących rozwojowi ekonomiczno-społecznemu Afryki. W Tananariwie domagano się również, aby naukowcy afrykańscy przebywający za granicą, oprócz prac w dziedzinach własnych zainteresowań, prowadzili studia nad historią organizacji uniwersytetów i instytutów badawczych celem wykorzystania wyników tych studiów we własnych krajach.

Publikację kończy lista afrykańskich szkół wyższych.

B. J.

Stanisław Urbańczyk, *Słowniki, ich rodzaje i użyteczność*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo, Wrocław—Warszawa—Kraków 1964, ss. 45, ilustr. 12.

Broszura stanowi, tomik 16 *Biblioteczki Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego*, jest więc pracą popularnonaukową przeznaczoną dla szerokich kręgów czytelników. Temat określony w tytule autor przedstawił w ujęciu historycznym. Trzy strony poświęcił słownikom starożytnym oraz leksykografii średniowiecznej, a następnie scharakteryzował kolejno słowniki polskie rękopiśmienne i drukowane, od pierwszego drukowanego w Polsce słownika F. Mymera z 1528 r. po najnowsze. Osobną uwagę autor skoncentrował na słownikach terminologicznych. Omawiając słowniki techniczne, podkreślił zasługi dla tej leksykografii prof. Kazimierza Stadtmüllera i inż. Karola Stadtmüllera. Autor szeroko uwzględnił także leksykografię morską⁴ i medyczną. Ilustracje zamieszczone w broszurze — to portrety słownikarzy i fotografie fragmentów słowników.

Z. Br.

M. F. Palewska ja, *Sinonimy w russkom jazykie*. Izdatielstwo „Proswieszczenije”, Moskwa 1964, ss. 126.

Niewielka książeczka o synonimach w języku rosyjskim zawiera stosunkowo obszerny rozdział (ss. 6—29), kreślący rys historyczny prac badawczych prowadzonych w Rosji (od XVIII w.) i w ZSRR w zakresie synonimiki oraz historię prac leksykograficznych nad słownikami synonimów.

Z. Br.

⁴ Pierwsza morska komisja terminologiczna działała nie przy Lidze Morskiej i Kolonialnej, jak czytamy na s. 32, lecz przy Lidze Morskiej i Rzecznej. Na tejsz stronie jest błąd korektorski w nazwisku autora pracy *Przegląd historyczny prac nad polskim słownictwem morskim*: L. Roeppele, powinno być: L. Roppel.